

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonaë, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Cap. VI. Spiritus sive instinctus divinus quid sit. Quot & quibus modis animam excitet & moveat. Traduntur regulæ & indicia, quibus à diabolico discerni possit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

Chrysoſtomus: (m) „A facie nemo videt, quis
 „habeat ſpiritum immundum, vel quis habeat
 „ſpiritum ſanctum. Nam ſi viſibilis eſſet, non
 „decepiſſet. Venit Montanus dicens, ſpiritum
 „ſanctum habeo. Venit Manichæus dicens,
 „ſpiritum ſanctum habeo, non fuit autem ma-
 „niſteſtum. Ne igitur plures ſeducerentur, dicit:
 „quando venerit Paraclitus ſpiritus veritatis,
 „qui à Patre procedit, ille inducet nos in
 „omnem veritatem. Si quem igitur videritis di-
 „centem, ſpiritum ſanctum habeo, & non lo-
 „quentem Evangelica, ſed propria, iſtæ ſe ipſo
 „loquitur, & non eſt ſpiritus ſanctus in ipſo.
 Eleganter, ut ſolet, Auguſtinus: (n) „Quid
 „enim attendo quid ſonet, cum video quid co-
 „gitet? & tu, inquis, vides quid cogitet? Facta
 „indicant. Nam oculus in conſcientiam non pe-
 „netrat. Attendo quid agat, & ibi intelligo
 „quid cogitet. Non enim fructus oſtenditur niſi
 „in factis. Unde dictum eſt. Ex fructibus eo-
 „rum cognoscetis eos.

Libet autem in fine huius Capituli ad traditas
 regulas hoc documentum attexere, quod quam-
 vis ſingulæ pro diſcernendis ſpiritibus peculia-
 rem institutionem contineant, ſingulæ tamen per
 ſe non ſufficiunt, niſi aliæ ſimul adhibeantur.
 Notavit hoc Gerſon dicens, Fallit unum ſignum
 vel pauca, ſi non in unum plura conglobaverimus.
 Ita enim tradit Tullius, ita Boëthius, ita Ariſto-
 teles in conſequentiali cauſa faciendum. Omnium quo-
 que circumſtantiarum connexio attendenda, ex
 qua rerum exacta cognitio plurimum pendet.

CAPIT VI.

*Spiritus ſive inſtitutus Divinus quid ſit.
 Quot & quibus modis animam excitet
 & moveat. Traduntur regule, & indi-
 cia, quibus à diabolico diſcerni poſſit.*

I. Ex eſſe ſpiritus, atque hos ad tres arctari,
 divinum ſcilicet, diabolicum, & huma-
 num, & nos ſupra concluſimus, & Caſſianus af-
 firmat dicens: (a) Illud ſane præ omnibus noſſe
 debemus, tria cogitationum noſtrarum eſſe principia,
 id eſt ex Deo, ex diabolo, & ex nobis. Poſtquam
 igitur de Diſcretionem ſpirituum quædam genera-
 liter prænotavimus, de ſingulis ſpiritibus ſingil-
 latim, & primùm de Divino tractandum eſt.

Spiritus Divinus eſt motio interior animæ ſi-

(m) Hom. de ſpiritu ſancto. (n) In Pſal. 149.

(a) Caſſ. col. 1. c. 79.

ve inſpiratio, quæ à Deo procedit, & ad virtu-
 rem ac ſanctitatem impellit. Eſt locutio interna
 Dei, de qua ſic diſſerit S. Bernardus. (b) Felix &
 beata anima qua venas ſuſurri divini percipit in ſilen-
 tia, frequenter iterans illud ſamuelis, Loquere Domi-
 ne, quia audit ſervus tuus. Ergo tacentibus nobis Deum
 intus audiamus loquentem, & ſuadentem de regno ſuo,
 tanto utilius, quanto ſubtilius per internam inſpira-
 tionem. Dicitur etiam adventus ſponſi & viſita-
 tio Verbi, eodem mellifluo Doctore hoc do-
 cente ex propria experientia. (c) Da mihi animam
 quam frequenter Verbum ſponſus inviſere ſoleat, cui ſa-
 miliaritas auſum, cui guſtus ſamem, cui contemptus
 omnium otium dederit: & ego huic incontinenter aſſi-
 gno vocem pariter & nomen ſponſæ. Et poſt pauca.
 Fateor & mihi adventaſſe Verbum, in inſipientia di-
 co, & plures. Cumque ſapius intraverit ad me, non
 ſenſi aliquoties eum intravit. Adeſſe ſenſi, aſſuiſſe re-
 cordor, interdum & præſentire potui introitum eius,
 ſentire nunquam, ſed ne exitum quidem. Nam unde
 in animam meam venerit, quare abierit deſino tam di-
 mittens: ſed & qua vel introierit vel exierit, etiam
 nunc ignorare me fateor, ſecundum illud, Neſcis un-
 de veniat, aut quò vadat. Nec mirum tamen, quia
 ipſe eſt, cui dictum eſt; Et veſtigia tua non cogno-
 ſcentur. Sanè per oculos non intravit, quia non eſt
 coloratum: ſed neque per aures, quia non ſonuit: ne-
 que per naves, quia non aeri miſcetur, ſed menti;
 nec inſecit aerem, ſed fecit: neque vero per fauces,
 quia non eſt manſum vel hauſtum: nec tactu comperi-
 illud, quia palpabile non eſt. Qua igitur introivit?
 An forte nec introivit quidem, quia non deſoris venit?
 Neque enim eſt unum aliquid ex iis, qua foris ſunt.
 Porro nec de intra me venit quoniam bona eſt, &
 ſcio quoniam non eſt in me bonum. Aſcendi etiam ſu-
 perius meum, & ecce ſupra hoc Verbum eminent. Ad
 in, erius quoque meum curioſus explorator deſcendi, &
 nihilominus infra inventum eſt. Si foras aſpexi, ex-
 tra omne exterius meum comperi illud eſſe: ſi vero in-
 tus, & ipſum interius erat. Et cognovi verum quidem
 eſſe quod legeram, Quia in ipſo vivimus, move-
 mur & ſumus: ſed ille beatus eſt, in quo eſt ipſum,
 qui illi vivit, qui eo movetur. Hæc Bernardus, à
 quo ſi quaeras, unde ergo verbum ad iſte cogno-
 verit, ſi omnino inſeſtigabiles ſunt viæ ejus:
 reſpondebit tibi ſigna præſentia ejus ex his, quæ
 operatur in anima, clariffimè manifeſtari. Sed
 de his mox ſermo erit.

II. Motio autem ſive inſpiratio divina multi-
 pliciter fit, quia multifariè multiſque modis lo-
 quitur Deus ſervis ſuis. Aliquando per ſeipſum
 immediatè, eum ſine alicujus miniſterio ipſe cor
 noſtrum movet excitans in eo bonas cogitatio-

nes

(b) Serm. de ſex ſpiritibus. (c) Ser. 74. in Cant.

nes, & sancta desideria, ad quæ concipienda idonei non sumus sine eius illuminatione, & inspiratione, qui omnem nobis sufficientiam boni gratuito munere ministrat. Aliquando per Angelum suum à malo nos revocat, excessus nostros increpat, provocat ad emendationem, bona suggerit, quæ ipso adjuvante faciamus, gressusque nostros dirigit in viam pacis, salutis, & perfectionis. Aliquando nos excitat mediante conscientia nostrâ stimulante nos & incitante, ut secundam rationem, & virtutem vivamus: aliquando per fidem, & charitatem; fide enim purificat corda nostra, & charitas Christi urget nos: aliquando per scripturas, per exempla, per exhortationes, per varias afflictiones, cum nimirum his pullantibus ad ostium sensuum, ipse intus percellit mentem, & internâ inspiratione loquitur ad cor, atque animam dormitantem è somno suscitât, suam illi voluntatem insinuans, quæ est salus & sanctificatio nostra. Quæ omnia sigæi indagacione discutiens Cassianus (d), Ex Deo, inquit, sunt cogitationes nostræ, cum Spiritus Sancti illustratione nos visitare dignatur, erigens nos ad sublimiorem profectum: & in quibus, vel minus acquisivimus, vel desidiosè agentes superati sumus, saluberrima compunctione castigat: vel cum referat nobis celestia sacramenta, & propositum nostrum ad meliores actus, voluntatemque convertit, ut ibi cum Rex Assuerus castigatus à Domino libros annales instigatur inquirere, quibus Mardochæi beneficia recordatus, summi eum gradu honoris exaltat, ac protinus crudelissimam super nece gentis Judææ sententiam revocat. Vel cum Propheta commemorat, Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. Alius quoque, & dixit, inquit, Angelus, qui loquebatur in me. Vel cum filius Dei venturum se unâ cum Patre, & mansionem apud nos facturum esse promittit. Et, Non estis vos, inquit, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. An verò Deus per se solum loquatur, an Angelos tanquam ministros adhibeat, cognitum difficillimum est. Verum hoc aut parvi, aut nullius momenti est, nihil enim refert loquentis nosse personam, quando constat bonum esse quod loquitur. Nec facile est, ait Bernardus, (e) quis loquatur discernere, nec ignorare periculosum: præsertim cum certum sit, Angelum bonum nunquam loqui ex semetipso, sed Deum esse, qui loquitur in ipso. Satagendum potius, idque humili

oratione à Deo petendum, ut bonum instinctum agnoscamus, & ei fideliter obediamus.

III. Pessima foret ignorantia, & quæ summo nos periculo exponeret, si tenebris peccatorum nostrorum obcæcati, Angelum bonum à malo, instinctum Dei à diaboli suggestionem distinguere, & discernere nesciremus. Ideo timebat Apostolus, (f) ne sicut serpens Evam seduxit astutiâ suâ; ita & corda nostra decipiantur, ab eo utique, cujus ipse Paulus (g) cogitationes non ignorat. Id verò ne contingat, docet magnus Antonius apud Athanasium, omni motioni, impulsui, apparitioni audacter illis verbis occurrendum esse, quibus Iosue Angelum sibi in specie hominis apparentem interrogavit, *Noster es, an adversariorum? Solet enim sæpius*, ait Petrus Damianus, (h) ,, intervenire tentatio, dum non ,, nunquam spiritus iniquitatis transfigurât se in ,, angelum lucis. Et ideo subtiliter est agendum ,, ut discernantur genera visionum. Sicut & Je ,, su Nave, cum Angelum cerneret, & tentati ,, ones aliquando hujusmodi visionibus inesse nul ,, latenus dubitaret, protinus ab eo qui appare ,, bat, requisivit dicens; *Noster es, an adver ,, sariorum? Hoc documentum eodem exemplo Iosue suggerit Gregorius Magnus, ejusque rati ,, onem reddit dicens: (i) Quia sæpe adversarius ,, specie sanctitatis induitur, & nisi per divinam gra ,, tiam simulationis ejus detegi indumenta non possunt, ,, bene dicitur; Quis revelabit faciem indumenti ,, ejus? (k) ,, Subaudis, nisi ego, qui servorum ,, meorum mentibus gratiam subtilissimæ discre ,, tionis inspiro, ut revelatâ malitiâ faciem ejus ,, nudam videant, quam coopertam ille sub habi ,, tu sanctitatis occultat. Et quia aliquando fide ,, lium mentes corrumpere ostensione suâ, ali ,, quando suggestionem conatur; agit enim modò ,, opere, modò persuasionem, rectè subjungitur; ,, & in medium oris ejus quis intrabit? ,, Subau ,, dis, nisi ego, qui per discretas electorum men ,, tes suggestionum ejus verba discutio, & non ita ,, hæc esse ut sonuerunt, manifesto. Bonum ,, namque videtur promittere, sed ad perditum ,, finem trahunt. Bonum ergò spiritum à malo ,, distinguere docet divina gratia, quâ illustrati ,, sancti Patres & viri religiosi quædam signa tra ,, diderunt, quibus possint internosci.*

1. Occurrit autem primum indicium ex Bernardo. *Quoniam spiritualis omnium spirituum natura*

(f) 2 Cor. 11. 3. (g) 2 Cor. 2. 11. (h) Opus. 32. cap. 4. (i) Lib. 33. Mor. cap. 22. (k) Job. 41. 4.

(d) Cassian. coll. 1. cap. 19. (e) Serm. 23. de diver-

tura est, à sermonibus eorum cognoscemus eos, & quis spiritus sit qui loquatur, ipsa suggestio declarabit. Si enim ad id quod bonum, quod sanctum, quod perfectum est, incitatur; ille spiritus est, de quo psallit Propheta (m), Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. Si verò movetur ad seculi vanitatem, ad illecebras carnis, ad inutilia desideria, certum est, spiritum malum esse qui loquitur, quem repellere debemus cum indignatione dicentes ei, vade retrò sathana, quoniam non sapis quæ Dei sunt, & sapientia tua inimica est Deo. Idem mellifluus Pater, quibus signis adesse sibi Verbum cognoverit, & quid ejus instinctus in ipso operaretur, sic alibi sapienter edisserit (n), „Vivum & efficax est, moxque ut intus venit, ex-
 „pergefecit dormitantem animam meam, movit
 „& mollivit, & vulneravit cor meum, quoniam
 „durum lapideumque erat, & malè sanum. Ccepit
 „quoque evellere & destruere, & ædificare &
 „plantare, rigare arida, tenebrosa illuminare, clausa
 „referare, frigida inflammare, nec non & mit-
 „tere prava in directa, & aspera in vias planas, ita
 „ut benediceret anima mea Domino, & omnia
 „quæ intra me sunt nomini sancto ejus. Ex motu
 „cordis intellexi præsentiam ejus: & ex fuga vitiorum,
 „carnaliumque compressione affectuum
 „adverti potentiam virtutis ejus: & ex discussione
 „sive redargutione occultorum meorum
 „admiratus sum profunditatem sapientiæ ejus:
 „& ex quantulacunque emendatione morum
 „meorum expertus sum bonitatem mansuetudinis
 „ejus: & ex renovatione ac reformatione
 „spiritus mentis meæ, id est, interioris hominis
 „mei, percepi utcumque speciem decoris ejus;
 „& ex contuitu horum omnium simul expavi
 „multitudinem magnitudinis ejus.

2. Deus paulatim ab imo ad summum, ab imperfecto ad perfectum perducit: soletque ætatis & personarum habere rationem; atque aliam seni, aliam adolescenti; aliam incipientibus, aliam perfectis sapientiam infundit. Dæmon è diverso nullum ordinem servat, intempestivos fervores immittit, statim suggerit mentis excessus, miracula, prophetias, ut hæc fraude illaqueatas, rerumque novarum studio illectas animas in superbiæ barathrum secum præcipitet. His quoque suadet nimiam abstinentiã ac immoderatis vigiliis, aliisque cruciatibus corpus penè conficere; & quia modum non habent, onera sibi imponunt, quæ ferre non possunt. Viribus autem fractis, mentisque vigore enervato, in tantam postea relaxatio-

nem labuntur, ut merito de illis propheticum illud usurpari possit (o), Ascendant usque ad celos, & descendant usque ad abyssos.

3. Solet Deus initio conversionis lacte consolationis animam reficere, ut gustans quàm suavis est Dominus eo crescat in salutem: cum verò jam adulta fuerit, solidiorem porrigit cibum, quam normam sequutus Apostolus Corinthiis lac potum dedit tamquam parvulis in Christo, non escam, quia solidi cibi nondum erant capaces. Diabolus verò difficillima quæque initio proponit, Dei severitatem exaggerat, judiciorum ejus abyssum cum horrore ingerit, ut in foam desperationis inducat. Ille laboranti in comparandis virtutibus paternã pietate tranquillitatem immittit: hic hostili nequitiã molestias infert, & anxietates.

4. Spiritu Dei agi creditur, qui celestes suffros internã cordis aure excipere sibi videtur: vocem verò quasi de foris venientem & strepitum quemdam audire, indicium est maligni spiritus. Proprium est enim Dei in animum intimè illabi, diaboli extrinsecus advolare.

5. Qui à Deo movetur, si quid in seipso mirabile & præter consuetum ordinem accidit, non id pro certo habet, sed timet, se donis Dei indignum aestimat, & ne diaboli insidiis decipiat, quicquid illud est superiori revelat. Qui verò proclivis est ad complacentiam in hujusmodi rebus, qui sine delectu fidem illis præstare solet, ab eo spiritu agi videtur, qui per superbiam primum hominem seduxit. Sancta virgo Theresia (p), cum Deus inciperet mirabilia in ea operari, hostis illusiones formidans, multis lacrymis à Deo petiit, ut eam ad perfectionem viã consuetã perduceret, tum examini diversorum se subjecit, qui tunc doctrinæ & sanctitatis laude in Hispania florebat; & cum his libentius tractabat, qui magis timebant. Hanc regulam qui sequitur, falli non potest.

6. Signum notabile divini spiritus est misericordia, & pietas erga proximum, eo etiam tempore quo justitia in illum exercenda est; quia teste Gregorio (q), Vera justitia compassionem habet, falsa dedignationem. Justi siquidem etsi foris increpationes per disciplinam exaggerant, intus tamen dulcedinem per charitatem servant. Preponunt sibi in animo ipsos plerumque, quos corrigunt, meliores existimant eos quoque, quos judicant. Quod videlicet agentes, & per disciplinam sub-

(o) Ps. 106. (p) Ribera vita ejus lib. 4. c. 7. (q) Lib. 34. in Evang.

(m) Ps. 142. (n) Ser. 74. in cant.

ditos, & per humilitatem custodiunt semetipsos. Malus vero spiritus semper ad iram, ad impatientiam, ad amaritudinem animi provocat, semperque ferociam ingenerat. Proprium quoque est spiritus boni ad regenda & excusanda, quantum fieri potest, aliorum vitia, impellere; at qui illis irascitur, qui ea extollit, qui de illis passim loquitur, à spiritu superbiae incitatur; propria enim virtutem ostentare convincitur, dum publicat aliorum defectus.

7. Boni spiritus nota est Sanctos cum Deo regnantes, Deique servos adhuc viventes sincero pietatis ac reverentiae affectu prosequi, res eorum & gesta frequenter legere, & venerari; ipsorum vestigiis insistere, & interno quodam sensu erga eorum reliquias commoveri. Ille vero qui ab aquilone fiat spiritus protervum facit hominem & refractarium, Sanctorum contemptorem, eorumque res gestas tanquam fabulas irridentem.

8. Quae à nobis remora sunt & longius diffita, occulta item & arcana cognoscere, tunc signum est divini spiritus, cum de hominis charitate & humilitate certum habetur experimentum. Quod si ea cognitione foveri inanem gloriam & curiositatem videamus, nulli dubium erit à diabolo ea pandi. Internas autem cogitationes & cordis secreta nullo exteriori indicio manifestata intelligere & pandere, opus est divini spiritus, qui solus penetrat corda hominum, & quae in ipsis latent, servis suis revelat.

9. Miracula etiam ab impiis fieri posse Scriptura nos docet, (r) cum refert Magos Aegyptios eadem, quae Moyses operatus est, portenta edidisse, & Dominus in Evangelio de peccatoribus damnandis in die iudicii ait, (s) *Multi dicent mihi in illa die: Domine, domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo daemonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? & tunc constebor illis: Quia nunquam novi vos: discedite à me, qui operamini iniquitatem.* Faciunt enim miracula, teste Augustino, (t) Magi per privatos contractus cum daemonibus, boni Christiani per publicam iustitiam, mali per signa publicae iustitiae. Et illa quidem quae à Magis fiunt, daemonis invocatione & illusionione fiunt: à malis autem Christianis atque etiam ab infidelibus, & multò magis à iustis virtute divina fieri possunt, vel ad demonstrandam fidei veritatem, vel ad honorem Christi propagandum, cuius nomen invocatur, ut docet S. Thomas (u) &

(r) Exod. 7. (s) Matth. 7: 22. (t) Lib. 3. quest. qu. 79. (u) 2. 2. qu. 172. art. 2.

haec nota sanctitatis non sunt, nisi attentis omnibus circumstantiis evidenter constet, Deo operante à viro probatae virtutis fieri, ut per huiusmodi signa eius sanctitas elucescat. Quae verò in animis patrantur, verè & absolute nota sanctitatis censenda sunt: non enim solet Deus ad tantum opus, cuiusmodi est perfecta ad Deum conversio, quempiam assumere, qui sibi gratus non sit. Unde usu compertum est, neminem unquam hypocrisis suavis verè conversum fuisse: & licet aliqua virtutis argumenta protulerit, ea tamen successu temporis emarcuerunt, & ad nihilum redacta sunt.

10. Instinctus ad bonum, in quo nihil mali appareat, nec quod majus bonum impediatur, aut agenti ejusque statui non conveniat, bonus est. Sed subtilissimum examen hic necessarium est, quia bonum est ex integra causa, nec facile comprehendere possumus, quae sit exacta, & perfecta operis rectitudo. Deinde motus ab initio boni in ipso progressu, vel naturae corruptae vitio, vel daemonis impulsu in malum saepe degenerant. Videndum igitur an principium, medium, & finis eodem tenore procedant: an omnes circumstantiae in ipsum bonum consentiant.

11. Spiritum bonum semper comitatur Discretio, & si aliquem introducit in cellam vinariam, statim ordinat in eo charitatem. *Omnidè necessariè*, ait Bernardus, (x), quia ubi fervidior, & vehementior est spiritus, profusiorque charitas, eò vigilantiori opus scientia est, quae spiritum temperet, ordinet charitatem. Discretio quippe omni virtuti ordinem ponit, ordo modum tribuit, & decorem, etiam & perpetuitatem. Est ergo Discretio non tam virtus, quam quaedam moderatrix & auriga virtutum, ordinatrixque affectuum, & morum doctrix. Tolle hanc & virtus vitium erit, ipsaque affectio naturalis in perturbationem magis convertetur, ex terminiumque naturae. Omnia ligat charitas, & temperat in unitatem spiritus, si tamen ipsa fuerit discretione ordinata. Nam qui modum non servat in affectibus suis, qui ad excessum impellitur, ab eo utriusque spiritu incitatur, in quo nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Dicebat quaedam devota mulier apud Gersonem. (y) *Nil mihi magis suspectum quam amor, etiam erga Deum.* Quo enim amor vehementior est, eo facilius praecipitat, & difficilius regitur: solentque amantes impetu potius quam rationis iudicio

H h ferri
(x) Ser. 49. in Cant. (y) De simplici cordis not. 19.

ferri in objectum amatum, nisi freno discretionis coercantur. Et quia ex amore suavitas quædam & dulcedo promanat, sollicitè cavendum est, ne amor, qui à spiritu incæpit, in carnem definit, sicut sæpius contingit etiam in personis probatæ sanctitatis, quos in præceptis deiecit impetus, & defectus circumspectionis in moderandis affectibus. Nulla quippe virtus esse potest, ubi vehementia & ardor spiritus dominatur.

12. Impulsus Dei, cum ad opera grandia & mirabilia movet, à spiritu interno incipit, replendo illum præclaris donis, quæ deinde posito solidæ humilitatis fundamento, extra prodeunt ad aliorum ædificationem. Suggestio autem diabolica ad res tantum externas impellit, quæ videantur ab hominibus, internam reformationem neglectam.

13. Bonus spiritus bonos suaviter, malos asperè movet: malus autem spiritus malos fovet, bonos terret. Ideò observanda est hominis & spiritus similitudo, vel dissimilitudo: agunt enim contrario modo cum his qui sibi contrarii sunt. Dæmon peccatoribus illecebras seculi proponit, & sensuum delectationes: inanem spem divinæ misericordiæ ingerit, ut differatur pœnitentiæ, & peccatorum cumulus augetur. Justos verò tanquam dissimiles scrupulis divexat, vanoque metu & variis angoribus cruciat, ut cum tædio quæ Dei sunt operentur. At Dei spiritus malos, quia dissimiles, durius pulsât, conscientiæ stimulis pungit, & mortis ac inferni timore concutit, nullamque finit in rebus seculi habere quietem: bonos autem mulcet, adjuvat, exhilarat. Huc respexit Augustinus, cum in suis confessionibus dicebat Deo (z), *Quid est illud quod interlucet mihi, & percutit cor meum sine læsione, & inhorresco & inardesco? Inhorresco in quantum dissimilis ei sum, inardesco, in quantum similis ei sum.*

14. Divini instinctus signum est excitatio animæ ad pœnitentiæ, & ad veram contritionem; quando anima repente succenditur, atque adeò mutatur, ut dici possit, *Hæc mutatio dextera Excelsi.* Quando, inquam, torpor, pusillanimitas, perplexitas subito repelluntur, & alacritas, promptitudo, & jucunditas oriuntur. Hæc enim omnia non nisi à Spiritu sancto esse possunt. Appositè Bernardus (a), *Quæ Spiritus sanctus operatur in nobis, testimonium perhibent de eo. Initium revertendi ad Deum pœnitentiæ*

(z) Lib. 11: cap. 9. (a) Serm. 1. Pentec.

est, quam sine dubio spiritus operatur, non noster, sed Dei: idque & certâ ratio docet & confirmat auctoritas. Quis enim cum ad ignem venerit algens, & furis calefactus, dubitabit ei ab igne venisse calorem, quem habere non poterat sine illo? Sic ergo qui prius iniquitate erat frigidus, si postmodum fervore quodam pœnitentiæ accendatur, aliam sibi spiritum, qui suum arguit & dijudicat, non dubitet advenisse.

15. Cum ex peccato originali ad sensuum delectationem proni simus, ille bonus censetur instinctus, qui à voluptatibus retrahit, & ad laborem ac crucem trahit. Vox Apostolica est perfecti Christi amatoris (b), *Placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Grata ignominia crucis ei, qui Crucifixo ingratus non est,* inquit Bernardus. (c)

16. Nulla certior nota divini spiritus, quam dilectio, ut rectè docet Augustinus. *Cognoscimus, inquit (d), quia habitat in nobis. Et hoc ipsum undè cognoscimus? quia de spiritu suo dedit nobis. Undè scimus quia de spiritu suo dedit nobis? Interroga viscera tua. Si plena sunt charitate, habes spiritum Dei. Idem alibi. (e) Qui non diligunt, si linguis hominum loquantur & Angelorum, sicut erantem sonans & cymbalum tinniens. Et si habuerint prophetiam, & scierint omnia Sacramenta & omnem scientiam, & habuerint omnem fidem, ut montes transferant, nihil sunt. Et si distribuerint omnem substantiam suam, & tradiderint corpus suum, ut ardeant, nihil eis prodest (f). Dilectio sanctos discernit à mundo.*

CAPUT VII.

Dari quandoque instinctus obscuros, & suspectos, de quibus dubium est à quo spiritu sint. Quæ cautio in his adhibenda. Quædam pro illorum examine documenta. Agitur obiter de singulari quorundam vita, & de dono lacrymarum.

I. **T**Otius doctrinæ de Discretionem spirituum caput est ac veluti fundamentum, quo uno hujus lucubrationis structura nititur, non solum bonos instinctus à malis distinguere, quod supra notatum est; sed dubios quoque & incertos

(b) 2 Cor. 12: 10. (c) Serm. 25. in cant. (d) Tract. 8. in Ep. 1. Joan. (e) Tr. 76. in Joan. (f) 1 Cor. 13.